

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Tempore

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, 1631

Exegesis Eunagelij Matthæi XXI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47044](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47044)

Hic nanque Christus cum in veritate Deus esset, vnus cum Patre essentia atque nature, non rapinam arbitratus est, hoc est, non vsurpatione rei esse credidit alienæ, si quod verè est, assentit se æqualem Deo. Et quamvis hoc ita sciret & tantus esset, exinaniuit tamè semetipsum, formam serui accipiens. Non reliquit quod habuit & quod fuit, sed quam ante non habuit naturam humanam, assumpsit. In similitudinem hominum factus, nec tamen hominibus tantum similis, sed verus etiam homo, pura non amittens quod erat, & assumens quod non erat, sustinens omnes indigentias, molestias, infirmitates; hominum absque peccato, hoc est, passibilitatem, non vitia. Et habitu, id est, exteriori manifestatione visibilem se atque sensibilem exhibens, vt eum qui creditur & est Deus, videtur tamen sentiturque ac creditur simul homo. Hic Christus humiliavit quidem semetipsum, & factus obediens Patri secundum naturam humanam, vt quemadmodum per Adæ inobedientiam perieramus omnes, ita eius obedientia saluaremur. Fuit autem non leuiter obediens, sed vsque ad mortem: nec ad quancunq; mortem, sed ad mortem crucis, hoc est, ad dolorosissimam, acerbissimam, ignominiosissimamque mortem. Cuius rei gratia, quia ita se, cum tantus esset, humiliavit, vt vltra humiliare non posset, ideo Deus quoque adeo exaltauit illum, vt vltra aut magis exaltare non posset. Nam donauit illi nomen, quod est super omne nomen, vt scilicet Christus homo, quomodo est, ita vocetur quoque Deus. Et quanquam ab exordio incarnationis hoc illi dederit Pater, post resurrectionem tamen & ascensionem illius, tunc primum rectè satisq; mundo manifestatum innotuit, vt in nomine Iesu Dei & hominis omne genu flectatur, omnis potestas se humiliet atque subiciat, cælestium, terrestrium & infernorum, hoc est, Angelorum, hominum & dæmonum, & omnis lingua, id est, vniuersa creatura, quæ Dei habet agnitionem, confiteatur vltro, quia Dominus Iesus in gloria est Patris, eiusdem maiestate, natura & gloria coequalis. Videsne quam expresse reuerentiam Christo dicit exhibendam, tam confessione interna siue mentali, siue (vbi ita expedit) etiam vocali, quam corporali quoque genuflexione seu adoratione? ne Erasimiani & Lutherani dicant internam sufficere pietatem erga Deum, tamen si corpore aut in homine exteriori nihil exhibeatur, quasi anima tantum, non corpore etiam esse deberemus Christo subiecti, aut quasi corporis humiliatione non esset nobis Saluator noster agnoscendus, cum non animam tantum, sed corpus & animam creauerit, redemerit & saluator sit.

EXEGESIS EUANGELII DOMINI
nica Palmæ in, Mathei XXI.

IN hac Dominica multa in officio diuino miscentur tristibus læta. Sequatur enim cum palmis processio, qua primo Christi gloriosum introitum in Hierusalem significamus. Nunquam enim ante maiori laude & honore à turbis exceptus est Dominus Iesus quam hæc die, quando vltimo Hierosolymæ fines ingressus est, & iam iuxta figuram legis agnus in Pascha immolandus à grege separatus est. Rogo igitur vos, vt attente audiat, quanto honore, & plausu, cum palmis & laudibus receptus sit, vt edma-
git

Rom. 5.

Augustin.

Exod. 12.

gi vos moueat, quæ sequetur eius passio ad compunctionem, cum audieris eum, qui cum tanta gloria & fauore introductus fuit in urbem, post dies paucos capi, ligari, ex di, flagellari, atq; vt omnium flagitiosissimum extra urbem cum ignominia maxima eijci. Processionem verò sequitur Missa, in qua fere omnia tristitiam compassionemque excitent, puta tristitia ipsa valde. Sic in hac vita quoque nos viraque circundant, vt sola non eueniat tristitia, neque sola læta, sed miscentur, vt ex altero alterum fiat tolerabile, & rursus ediuerso quod dulce foret & abductiuum à Deo, alterius amaritudinis conspersum non adferat homini periculum.

Cum appropinquasset Iesus Hierosolymam, & venisset Bethphage ad montem Oliueti, misit duos discipulos, dicens eis:

Hierusalem ciuitas multa olim habuit nomina, nec semper vt in Euangelio hic Hierosolyma vocata est. Nam quantum hic nostro congruit proposito, prima dicta est Salem à filio Noe religioso & bono Sem, qui eandem terram adificasse, & primus in ea regnasse. Cui assertioni si quis contradicere volēs eam à Melchisedech constructam, nihil obstat. Siquidem Sem, idem vocatus est quoque Melchisedech: vnde nō duo, sed idem est homo. Deinde vocata est Iebus, vel ab eo qui ampliozem eam ciuitatem extruxit, sic vt quidam putant, vocato, vel ab Iebusais habitatoribus ciuitatis. Inde accidit vt ex compositione vtriusque nominis tandem vocata sit Hierusalem, quasi Iebusalem. Porro à Salomone, quem urbem hanc triplici scribitur cinxisse muro, nouissime vocata est Hierosolima, quasi Hierosolomonia. A poetis verò & historicis ethnicis vocatur plerunque Solyma per abbreviationem. Quum igitur Dominus huic appropinquaret ciuitati, & venisset Bethphage, hoc est, ad pagum seu villam sacerdotum, iuxta radicem montis Oliueti sitam, quæ distabat ab Hierusalem (vt fertur) vna miliari, misit discipulos suos. Veniebat tunc ex Bethania Dominus, quo die præcedenti, hoc est, sabbatho gratissimus suauissimusque hospes aduenit. Cui conuiuium deuotissimæ mulieres Martha & Maria Magdalena intruxerant in domo Simonis leprosi, vbi Lazarus à morte resuscitatus vnus fuit ex discumbentibus. In hoc conuiuio Maria Magdalena suauissima, & indeficibili deuotione plena vnguentum præciosum effuderat super caput ipsius Domini Iesu recumbentis. Inde ergo venit Iesus altera die ad Bethphage iuxta montem Oliueti, id est, oliuis confitum: vnde misit duos discipulos, vt creditur, ex Apostolis. Sæpe legitur Dominus duos simul misisse. Nam & ad prædicandum misit binos & binos, ad commendationem socialis vitæ.

Itē in castellum quod contra vos est, & statim inuenietis asinam alligatam, & pullum cum ea: soluite & adducite mihi. Et si quis vobis aliquid dixerit, dicite: Quia Dominus vobis opus habet, & confestim dimittet eos.

Hierusalem castellum vocat, vel propter loci munitionem (hanc enim Salomon triplici cinxisse muro scribitur, & turribus erat centum septuaginta-

Ioan. 9.
Matth. 16.
Luca 19.
Marc. 11.
Hebr. 12.

Genes. 14.
Melchisedech quis fuerit.
Iosue 7.
Ierusalem vnde ortum habeat.

1. Reg. 1.
Iudic. 9.

1. Esdræ 1.
Hieron.

Ioan. 11.

Marc. 8.
Luca 10.
Luca 9.

HH ptuagin-

Lib. 1. Antiq. 42
Iudic. 6. p^uaginta quatuor munita, teste Iosepho, absque turribus, quas Herodes
construxerat) quia vt castrum videbatur & edificata, aut propter inhabitandi-
um iniquitates despectiue eum castellum nominat. Contra vos est, v. l. ex
Ioan. 16. oppositione loci erat e regione Apostolorum situm. Vel, contra vos est, id
est, contrarium vobis. Me enim magistrum vestrum & Dominum persequi-
tur ad mortem. Vos autem me amatis, ideo contraria sunt studia huius
studij vestris. Et statim inuenietis asinam alligatam, & pullum eius. Asina
hæc & pullus in usum erant pauperum, qui propria non habebant iumenta,
in quorum numerum humillimus Dominus semetipsum constituit, vt
Marc. 1. verus agnosceretur paupertatis amator. Pullus asinae dicitur, quia de illa
Luce 19. asina natus, super quo nemo hominum federat. Soluite & adducite mihi.
Et si quis aliquid vobis dixerit, Quare soluitis? dicite: Quia Dominus his
opus habet, non dicit Dominus noster, nec Dominus vester, sed simpliciter
Dominus, pura vniuersorum, rex Christus & Messias. Et confestim dimitte-
ter eos, vbi dixeritis me illis iudicare. Non incongruum fuit humilitati
Christi se Dominum appellare, tamen Domini nomen sic indeterminat
positum Deo soli proprium, sicut per Elaiam loquitur: Ego Dominus.
Hoc est nomen meum, qua hodie ad consolationem & instructionem cre-
dentium verbis & factis, tum suis, tum aliorum maiestatem suam voluit
declared. Hodie namque cum magnis laudibus & gloria introductus fuit
in Hierusalem: hodie quoque mox vbi templum intrauit, eiecit ementes
& vendentes de templo, sicut is qui potestatem habet.

Hoc autem totum factum est: vt adimpleretur, quod di-
ctum est per Zachariam prophetam, dicentem: Dicite filie
Zach. 9. Sion: Ecce rex tuus venit tibi mansuetus sedens super asinam
& pullum filium subiugalis.

Dicite filie Sion, id est, populo Hierusalem. Sic enim filie nomi-
ne congregatio populi consuevit vocari in Prophetis. Dicitur autem filia
Sion, propterea quod templum Domini habitatioque regis erat in monte
Sion. Bene quoque dicitur filia, non quod hoc dulci amabiliq; vocabulo
digna fuerit Hierusalem, quæ occiderat prophetas & Dominum propheta-
rum parabat occidere, sed dicitur filia propter multiplicia beneficia,
quæ huic populo sunt exhibita, propterque paternum suum affectum quem
nunquam destitit huic plebi impendere. Ecce rex tuus venit tibi mansuetus, hoc
est, humilis, & sine strepitu ac pompa tibi veniet, non aureo curru vectus,
nec equo nobili, sed sedens super asinam pacis & tranquillitatis amicam,
& super pullum filium subiugalis, scilicet asinæ sub iugo domitæ aut assue-
tæ. Nisi inuidia fuissent exæcati Iudæi, intellexissent Christi aduentum su-
& humilitate, iuxta hanc Zachariæ prophetiam, quæ in nostra translatio-
ne, qua vitur Ecclesia, & est Hieronymi, sic legitur: Exulta satis filia Sion,
ruba filia Hierusalem. Ecce rex tuus venit tibi iustus & Saluator: ipse pae-
per, & ascendens super asinam, & super pullum asinae.

Euntes autem discipuli, fecerunt sicut præcepit illis Je-
sus

sus, & adduxerunt asinam & pullum, & imposuerunt super eos vestimenta sua, & eum desuper sedere fecerunt.

Supposuerunt Domino vestes suas, quo mollius honestiusque Dominus sederet. Videant hic qui bona studia operaque calumniantur, quasi nihil possit Deo placere ab eodem non præceptum, qui dicunt omnia adinventiones esse humanas, quæcunque non iussa sunt in Scripturis. Siquidem Apostoli iussi, vt adducerent asinam & pullum, hoc ipsum fecerunt: sed hoc non solum fecerunt, verum etiam quod non fuerant iussi, fecerunt, quia vestimenta sua Domino supposuerunt, & acceptum tamen nihilominus hoc Christo fuit. Non putamus autem absurdum, aut inconueniens, quod Christus Dominus noster, in tam breui itineris spatio primo asinæ, deinde pullo insederit, cum ob mysticam significationem ita voluerit vti vtroque. Nam per asinam primo sedens populum significabat Iudaicum sibi subiectum, atque legi Moisaicæ subditum, ad se pertinere: deinde gentes absque fræno & lege petulanter viuentes, per pullum voluit significari lasciuientem. Qui tamen cum sessorem recepit super se Christum, & ipse mansuetus factus est. Itaque ex vtroque populo, vnum populum, vnamque Ecclesiam sibi acceptabilem facere volens, sibi subditam atque subiectam, id in duobus ijs iumentis significari voluit. Et idcirco conijcitur primo sedisse super asinam, quæ populum significat Iudæorū. Cui ipse primum, deinde Apostoli quoque prædicarunt, antequam ad gentes se conferrent. Veruntamen non ignoro, quod ab alijs putatur quibusdam primo sedisse super pullum, formantibus sibi rationes quasdam, quod eorum iudicio relinquo. Incertū est enim super quo primo sederit. Et in hac re profecto parum nobis opus est inuestigare, super quo sederit iumento primum. Satis est nobis scire quod vtrumque sit illi adductum, & quod probabiliter creditur, super vtroque sederit. Nam Zacharias de asina meminit. Et Euangelistarum nonnulli de pullo referunt. Porro Mattheus refert adductos ad dominū asinam & pullum, & Apostolos imposuisse vestimenta super eos, Christumque desuper sedere fecisse. Quo satis innuitur super vtroque sedisse horis successiuis.

Plurima autem turba strauerunt vestimenta sua in via. Alij autem cadebant ramos de arboribus & sternebant in via. Turbæ autem quæ præcedebant & quæ sequebantur, clamabant dicentes: Hosihahna filio Dauid, benedictus qui venit in nomine Domini.

Audientes Christum venturum populorum turbæ, quæ ad festum venerant, propter signum magnum quod audierant illum fecisse in Lazaro, exierunt eidem obviam circumdantes eum, vt alij præcederent, alij sequerentur. Fecerunt autem triplicem illi honorem. Siquidem nonnulli cadebant ramos oliuarum de arboribus, & sternebant ei in via. Alij sua exuebant vestimenta, & prosternebant in via. Alij ramos oliuarum gestabant in manibus. Turbæ autem quæ præcedebant & quæ sequebantur, clamabant: Hosihahna filio Dauid, id est, cantabant filio Dauid, hosihahna, quod est: Salua obsecro, aut Saluum me fac obsecro. In hoc igitur quod dicit Euangelista

HH 2 lista

VI
21

lista cantatum filio Dauid hosihahna, vult dicere Christo' attributam potestatem saluandi, & ab eodem postulatam salutem. Aut si ita construitur, vt turbæ dixerint hæc tria verba, voxque Iudæorum sit Hosihahna filio Dauid, sensus est: Nos dicimus filio Dauid: Hosihahna, postulantes ab eodem salutem. Iudæi enim Christum expectabant ex genere Dauid, ideo nominarunt eum, quando Christum voluerunt dicere, filium Dauid. Hieronymus dicit: Hæc significare voluerunt, quod aduentus Christi salus sit mundi. Benedictus qui venit in nomine Domini, id est, benedicatur siue laude dignus habeatur, qui venit in nomine Domini.

Hieron.

Et quum intrasset Hierosolimam, commota est vniuersa ciuitas, dicens: Quis est hic? Populi autem dicebant: Hic est Iesus Propheta à Nazareth Galilææ.

Neque enim viderant Dominum Iesum ante sic venientem, nec tantas audierant laudum exclamaciones à turba. Quare dicebant: Quis est hic? Admirantes insolitum concursum, turbæque cum laudibus gaudium, atque adeo puerorum clamantium in templo dicebant: Quis est hic? Turbæ autem dicebant: Hic est Iesus à Nazareth Propheta. Quam iucundum, quamque suauis est audire de gloria Domini, quam gratulantur pia omnium corda Domino Iesu, quod sic honore tanto exceptus est. At vero quam triste est videre, quod tam breuis hæc gloria fuerit, quæ ilico mutabatur in tristitiam. Nam quem sic gloriose videmus introduci, sero iterum exire videbimus ciuitatem. Neque enim quispiam erit amicorum eius, qui audeat illum recipere hospitio propter metum Iudæorum. Itaque turba Christum laudante, & hymnos dicente, pueris quoque in templo hosihahna clamantibus, sola pharisæorum colluies inuidia tabescit. His enim illa rumpobantur, quod turbam sic affectam Christo cernerent, quod tantum illi videbant honorem fieri, quod denique pueros in templo audiebant Christum laudantes (quod multis eorum præter ætatem vsu venerat, quo maior fieret diuinæ maiestatis offensus) & clamantes: Pax in cælo & gloria in excelsis.

Lucæ. 9.

Videntes autem principes sacerdotum & scribæ mirabilia, quæ fecit, & pueros clamantes in templo, & dicentes, Hosihahna filio Dauid, indignati sunt & dixerunt ei: Audis quid isti dicunt? Iesus autem dixit eis: Vtique. Nunquam legistis: Quia ex ore infantium & lactentium perfecisti laudem.

Psal. 8.

Luc. 19.

Et alius Euangelista addit. *Dico vobis: Si hi tacuerint, lapides clamabunt.* Quod ita factum est. Siquidem in eius morte, dum non solum pueri, sed omnis etiam turba taceret ab eius laude ac confessione, lapides (dum petra scissæ referuntur) clamabant. Postremò vide quam omnia sincere egerit. Non ceptus tot laudibus & honoribus, dum ingressus in templum videret e mentes & vendentes versari in templo, & auaritiæ huiusmodi quæstus ibi agi, zelatus cathedras vendentium, mensas, nummulariorumque euertere, & genus omne hominum huiusmodi eiecit de templo, dicens non hæc iuscemodi esse vsibus domum Patris sui applicandam, sed orationi. In hæc disticamus adulationes, laudes, honores, beneficia; nulla suscipere ab hominibus.

Matth. 27.

Marci 11.

nibus, propter quæ postea cogamur à recto itinere, aut à iustitia declinare. Si mens nostra erecta ad Deum, & constans in omni virtute, vt si aliter fieri non potest, Deo placuisse nobis satis sit, tamen hominibus displiceamus. Quid enim nobis de opinionibus aut fauoribus hominum, quando illuc respiciendum est maximè, ne extra gratiam simus Dei? Praestat nullum habere hominem amicum, quam offensum nobis habere Deum, cui laus, honor & gloria per infinita secula seculorum, Amen.

SERMO IN EADEM DOMINICA.

Multiplex turba Christo occurrens quid nos doceat.

Benedictus qui venit in nomine Domini, Matthæi XXI. Gloriosum hodie legimus Domini Iesu introitum in Hierusalem cum multis laudibus & honoribus populi. In illa autem processione triforem inuenio conditionem hominum. Quædam enim pars hominum, puta turba ipsa, honorem Domino exhibebant, & cupientes eum laudare, filium vocant Dauid, & regem Israel. Itaque fecerunt, quantum potuerunt. Parua tamen fuit hæc laus Christi. Quid enim magnum erat filium esse regis Dauid, atque de nobili regio stemmate descendisse, qui Dei est verus atq; viui Filius, cum eodem sempiternus in diuinitate? Nec suprema est laus regem esse populi, qui in cælis rex est angelorum, vniuersorum, & quæ in cælis, & quæ in terris sunt, Dominus. Tamen si eorum verba pensentur, etiam nescientes ordinate Spiritu sancto, verba eorum altius, quam putabant, laudauerunt eum. Si quidem clamantes ei Hosannah, quid aliud, quam Deum dixerunt? Ab eo enim quærebant optabantque sibi salutem tribus, eam scilicet, non quæ est in terris, sed quæ est in excelsis. Huius itaque populi pia fuit deuotio. Seruiebant enim ei, quomodo potuerunt. Nam alij de arboribus cædebant ramos. Alij ramos sternebant in via, per quam gradi habebant. Alij portabant ramos arborum in manibus circummigrantes & præcedentes eum. Alij exuentes vestimenta sua sternebant in via. Reliqua turba acclamationibus seruiebat laudum & obsecrationibus. Secunda pars hominum erat Phariseorum, Scribarum & Legis peritorum, qui Christum odiebant, eique detrahebant. Horum paucos reor exisse extra ciuitatem in occursum Domino. Neque enim deuoti erant Domino, nec illum reputabant honore dignum: ideo illum non solum non laudare venerunt, sed etiam eum carpebant, stimulabant, arguebant, eique insidiabantur & detrahebant. Et hoc faciebant maximè, dum eum obseruant, dum tentant sermonibus, atque ei detrahunt coram plebe. Quapropter cum nunc turbam, cum discipulos, tum denique pueros ei audirent acclamantes, quam putatis tunc torquebantur acriori inuidia & dolebant? Tunc enim inter se loquebantur: *Videtur quia nihil proficimus, laborantes & consultantur contra eum? Ecce mundus totus post eum abiit.* Quid miramini, quid doletis? Pharisei cæci? Num plangitis, quod Christum sequitur mundus, per quem vniuersus factus est mundus? Quare si nihil proficitis, non cessatis igitur à tot persecutionibus, insidijs & detractionibus, quandoquidem, vt ipsi dicitis, malitia vestra nihil proficit, nec tanta est vobis astutia, vt quod doletis, possitis auertere. Quidam tamen, de turba Phariseorum Christo dicebant: *Magister increpa discipulos tuos & turbas te*

Turba quæ hodie Christo exhibuit.

Luc. 19.

Matth. 21.

Luc. 19.

Matth. 21.

Luc. 19.

Matth. 21.

Luc. 19.

Matth. 21.

Luc. 19.

Matth. 21.

Luc. 19.

Matth. 21.

Luc. 19.

Matth. 21.

Luc. 19.

Matth. 21.

Luc. 19.

Matth. 21.

Luc. 19.

Matth. 21.

Luc. 19.

Matth. 21.

Luc. 19.

Matth. 21.

Luc. 19.

Matth. 21.

Luc. 19.

Matth. 21.

Luc. 19.

Matth. 21.

Luc. 19.

Matth. 21.

Luc. 19.

HH 3 lau-